

ระดม'หมอดอกเส้น'ภาคเหนือตอนบนรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาทรงคุณค่าล้านนาครั้งยิ่งใหญ่

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เตรียมถอดบทเรียนรวบรวมองค์ความรู้ "ดอกเส้น" ภูมิปัญญา บรรพบุรุษ มหิดลจรรยาแห่งภูมิปัญญาล้านนา เพื่อการพัฒนากระบวนการรับรองหมอพื้นบ้านด้านการดอกเส้น

ที่วัดสิมาราม จังหวัดเชียงใหม่ นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กล่าวภายหลังเป็นประธานในพิธีเปิดงานโครงการพัฒนากระบวนการรับรองหมอพื้นบ้านด้านการดอกเส้นว่า การแพทย์พื้นบ้านล้านนาเป็นระบบการแพทย์พื้นบ้านของคนไทย ในภาคเหนือตอนบนที่ยังคงมีการใช้และดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน เชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิถีชีวิต จิตวิญญาณ มิได้แปลกแยกจากธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไปเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ชาวล้านนาส่วนใหญ่ยังคงยึดถือปฏิบัติและรู้จักที่จะเลือกรับวัฒนธรรมมาประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตนได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม เราจึงเห็นการใช้ยาสมุนไพรควบคู่ไปกับการใช้ยาแผนปัจจุบัน

การดอกเส้น เป็นภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านล้านนา ซึ่งต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ คนภาคเหนือเรียกว่า "หมอเมือง" เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ก่อนการดอกเส้นรักษา จะต้องมีการตรวจร่างกายวินิจฉัยอาการ

ที่คนไข้เป็น ในเบื้องต้นก่อนเริ่มรักษาด้วยการดอกเส้น การนวดดอกเส้นจะดอกตามเส้น

ประธานสิบ โดยมีกรทมน้ำมันงาทุบกับว่านสมุนไพรต่างๆ ตามแนวเส้นพร้อมเป่ามนต์เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการรักษาทั้งอัมพฤกษ์ อัมพาต กระตุกทับเส้น เส้นเอ็นตึงปวดข้อเข่า

ผู้ที่ทำการดอกเส้นจะดอกไปตามร่องกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นและตามแนวกระดูก ผู้ที่ดอกจะระมัดระวังไม่ให้โดนกระดูกโดยตรง จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ การดอกจะไปกระตุ้นในจุดที่เป็นปัญหาปวดเมื่อยเนื่องจากเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อช่วยให้การปวดเมื่อยกล้ามเนื้อดีขึ้น

ความรู้ดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นความรู้และประสบการณ์ในตัวหมอเมือง (Tacit knowledge) วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ศึกษาและวิจัยองค์ความรู้ชุดที่ได้ สถานการณ์แพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้บันทึกความรู้การดอกเส้นของหมออินสุ่ม สิทธิตัน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

จังหวัดเชียงราย ได้รวบรวมความรู้หมอพื้นบ้าน 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบนไว้ 200 คน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รวบรวมองค์ความรู้หมอเมืองจังหวัดลำพูนจำนวน 80 คน ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดี ของความร่วมมือ ที่จะสามารถรับรองหมอพื้นบ้านได้

การดอกเส้นในปัจจุบัน ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย ทั้งโรงพยาบาล สถานพยาบาล สปา ร้านนวด หลายแห่ง ใช้การดอกเส้นเป็นหนึ่งในบริการถึงแม้ว่าการดอกเส้นจะเป็นการบำบัดที่ได้ผลที่ดีเยี่ยมแต่ผู้ที่ไปใช้บริการ ขอแนะนำให้เลือกใช้สถานบริการที่มีใบอนุญาตในการเปิดให้บริการจากสาธารณสุขอย่างถูกต้อง